

De economische groei komt niet uit Den Haag

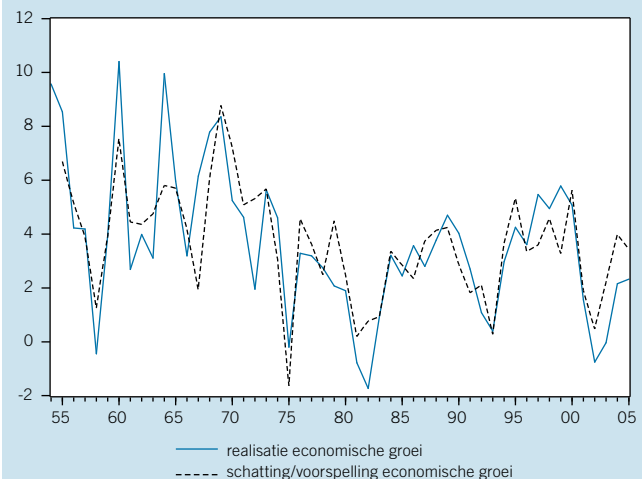
Je kunt dezer dagen de televisie niet aanzetten of je ziet minister-president Balkenende of een van zijn ministers uitlegen dat de aantrekkende economische groei in Nederland een prestatie van jewelste is van de huidige coalitie. Ook aan de kreet “*pas na het zuur komt het – welverdiende – zoet*” is nauwelijks te ontkomen. Voor wie het geloven wil is er een wonder van stuurmanskunst aan te pas gekomen om Nederland weer op het goede spoor te brengen. Gelukkig hadden we de grote roerganger Balkenende om deze klus te klaren!

Helaas, schijn bedriegt. De ‘maakbaarheid’ van de macro-economische groei lijkt door de politiek in het algemeen en het kabinet Balkenende in het bijzonder zwaar overschat te worden. In de praktijk blijkt de economische groei in Nederland opmerkelijk resistent tegen allerlei verstandige en minder verstandige beleidsmaatregelen die in Den Haag de afgelopen decennia bedacht zijn. Al sinds het midden van de jaren zeventig ligt de structurele groei van het BBP tegen de 2,5 procent per jaar (zie figuur 1). De fluctuaties rond dat langjarige gemiddelde worden voor het overgrote deel veroorzaakt door de ups en downs van de wereldeconomie. Als kleine en extreem open economie deint Nederland vrijwel perfect mee op de conjuncturele golven van de wereldeconomie. Hoewel dat op zich geen nieuws is, wordt daar in de politieke waan van de naderende verkiezingsdag toch iets te simpel aan voorbij gegaan. Om te illustreren hoe sterk en stabiel dat verband is, presenteren we hier de resultaten van een simpele regressievergelijking die geïnspireerd is op een studie van Korteweg uit 1982. We gebruiken jaardata van 1954 tot 2001 om de groei van het reële BBP in Nederland (*groei*) te regresseren op de lopende en één jaar vertraagde groei van de wereldhandel (*wereldhandel*).

Uit de regressievergelijking blijkt dat bijna tweederde van de variatie in de Nederlandse economische groei rechtstreeks te verklaren is door fluctuaties van de wereldhandel. Een stijging van die wereldhandel met een procent leidt gemiddeld in hetzelfde jaar nog tot een stijging van de Nederlandse groei met ongeveer een half procent en een jaar later met nog eens 0,2 procent. Alle andere factoren, waaronder bijvoorbeeld het kabinetsbeleid, zorgen voor de resterende variatie in de economische groei. In figuur 1 valt te zien hoe goed de feitelijke groei te verklaren valt uit de wereldhandel. De gestippelde lijn geeft voor de periode 1955-2001 de geschatte groei op basis van bovenstaande vergelijking weer. Voor de periode na 2001 zijn het voorspellingen, gebaseerd op dezelfde vergelijking en op de gerealiseerde groei van de wereldhandel. Twee conclusies liggen voor de hand. Allereerst komt de term ‘na het zuur komt het zoet’ in een ander licht te staan en begint het te lijken op de volkswijsheid ‘na regen komt zonschijn’. Met het

figuur 1

Economische groei in Nederland

aantrekken van de wereldhandel na de wereldwijde recessie die in 2000 begon, zou ook de Nederlandse economie weer zijn gaan groeien, onafhankelijk van elk kabinetsbeleid. Dat het kabinet hiermee nu goede sier kan maken is meer geluk dan wijsheid. Ten tweede valt in figuur 1 op dat nog nooit eerder sinds 1954, de feitelijke economische groei in Nederland zo langdurig en zo sterk is achtergebleven bij wat op basis van de wereldhandelsgroei normaal zou zijn als na 2000. Het cumulatieve inkomensverlies ten opzichte van de ‘normale’ groei in de periode 2001-2005 was bijna zeven procent. Deze analyse kan geen definitief uitsluitel geven over de oorzaken van dit feit. Maar het is niet moeilijk een case te maken dat het door het kabinet Balkende stug volgehouden procyclische bezuinigingsbeleid in combinatie met het negatief beïnvloeden van consumenten- en producentenvertrouwen door het voortdurend herhalen van onheilsprofetieën hierbij een behoorlijke rol heeft gespeeld.

tabel 1

De relatie tussen wereldhandelsgroei en economische groei in Nederland

	constante term	wereldhandel _t	wereldhandel _{t-1}	Adj R ² /DW
groei _t	-0.87 (0.63)	0.49 (0.06)	0.21 (0.07)	0.61/2.00

Noot: tussen haakjes staan de standaardfouten van de coëfficiënten vermeld

CLEMENS KOOL

Hoogleraar financiering en financiële markten aan de Utrecht School of Economics van de Universiteit Utrecht. Met dank aan Alexander van der Vooren voor het verzamelen en bewerken van de data.

LITERATUUR

Korteweg, P. (1982) *Herstel van Economische Groei*, Rotterdamse Monetaire Studies, 1(1).